

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 39

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Ådal

Emne:

Bygdelag: Vikør sogn

Oppskr. av: Thor Thorsen

Gard:

(adresse): Sperillen, Ådal

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Etter konferanse med Karoline Vikermoen, 85 år.
Husmor, født og oppvokset i Ådal, (Vikør sogn

SVAR

1. Denne skikk kan følges tilbake i tiden så langt som våre aller eldste folk kan huske, og er fremdeles en skikk som holles vedlike.

2. I fleste tilfeller enkeltvis på grunn av at det ofte var dårlig med plass i hjemmene.

3. Nei.

4. Man ventet gjerne en 4 a 5 dager, slik at barselkone var mere frisk til å ta i mot besøk.

5. I Ådal var det en vannlig skikk at man ikke gikk flere end en gang.

6. I eldre tid var "Rømmegrøten", det dominerende, gjerne med noen småkarer ved siden av. Rømmegrøtffett hadde man gjerne på en flaske. Dette fett størknet gjerne på veien, slik at flasken måtte varmes opp da man hadde kommet frem til bestemmelsstedet.

Strøsukker og støtt kanel ble også medtatt.

7. Se pkt. 5.

8. En hadde gjerne hjemlaget grøtspann av tre, som var laget av Ådals treskjerere. Disse spann hadde gjerne skårne eller svidde dekorasjoner (slike spann finnes ennå i Ådal) Ellers var Rosemaling lite utbredt i Ådal.

9. Man brukte uttrykket: Å gå i visit, likegyldig hva man ellers brakte med seg.

10. I aller fleste tilfeller gikk Husmora selv.

11. Ikke vannlig, men det forekom at mannen også var med, uten at noen synes dette var usømmelig.

12. Sendingsfolket (eller Visittfolka) som man sa i Ådal, skulle alltid trakteres med det bedste en hadde å by på.

13. Barsølsgjestedbud.

14. Sendingsfolket fikk alltid traktering.

15. Nei. De nærmeste slektninger gikk også til piker som fikk barn utenfor ekteskap.

16. For ca 50 år siden begynte man i Ådal med å også benytte til visittene. Søtsuppe kokt på sagogryn med svidsker og rossiner.

17. Ja, det forekom ofte at kona tok med, fisk et par små sokker (ladder) eller strømper, gjerne også en liten kjole. I dette tilfelde kan også anføres at man i Ådal helt til ca 40 år siden, gjerne benyttet kjoler på guttebarna inntill disse var 3 a 4 år gamle.

18. Denne skikk med små sendinger holler seg ennå.

19. Ja, denne skikk holler seg ennå, Det er da fadderne. og gjerne nærmeste grannelag som deltar.

20. Barrsøl

21. ~~Se svar nr 19~~ Nei. Ingen regel for dette.

22. Se svar nr. 19.

23. Dåpsgave, Pengebeløp, eller en annen ting til barnet. Spiseskjer i sølv, med inngraveret dåpsdag og barnets navn er meget benyttet.

24. Nei ikke for barn, og svært lite for voksne også i den eldre tid.

25. I vår tid holler man gjerne fødselsdagsselskap men kun når en person fyller runne tall.

26. Hvis mann i gammeltid holdt fødselsdagsselskap så ble gjestene innbødt. I vår tid forekommer dette i liten grad, derimot kommer gjerne venner og kjente ubudene, og skikken er så almindelig i vår tid, at fødselsdagsjubilanten instiller seg på å få gjester.

27. Ja, spesielt når jublanten fyller. 50-60-70 år. o.s.v. Flere legger da gjerne i sammen, slik at gaven får en større verdi.

28. Feiring av fødselsdager forekom skjelden i gammel tid.

29. De vannlige er nå kaffe og kaker, gjerne en mengde forskjellige slags av dette. Lys på kakene blir skjelden benyttet. Hvis det er herreselskap, så er det vannlig med sterkere drikke. Hvis gjestene er sammen utover kvellen, benytter man gjerne "Ertersuppe" som nattmat

30. Konfirmasjon ble det i gammel tid gjort lite av i gammel tid.
31. For ca 40 a 50 år siden tok man til med å festlig-
holle konfirmasjonsdagen.
I vår tid forbereder man feiring av denne dag lang
tid i forveien.
32. Læreren i vedk.konfirmantss skolekreds er selv-
skreven. Denne har da gjerne en travel tid den
dag, da han blir buden på flere steder, og må forsøke
å etterkomme alle innbydelser. Presten blir også
buden, og da gjerne til hjemmene hos samtlige kon-
firmanter. Utover disse så blir det gjerne de
nermeste slektninger.
33. Ikke i gammel tid, men nå har damerne gjerne med
seg kaker.
34. Ja. Ingen kommer til konfirmantgjestebud uten
å ha med en gave til konfirmanten.
35. Nei.
36. Nei
37. Lite praktiseret både før og nå.
- 38 A. Sterkt varierende. I gammel tid festet man
gjærne i flere dager, spesielt hos folk
som var godt økonomisk situert.
- b. Først middag med suppe, fisk, stek, samt en
mengde maltøl i gammeltid, i vår tid benytter
man mere Pilsølls amt Aukevit.
- c. Nei
- d. På større gårder holdt man gjerne et "atpålag"
for tjenere og husmend i gammeltid. I vår
tid er dette mindre praktiseret.
39. I eldre tider ble sendinger ofte benyttet. Dette
var gjerne en stek, eller Bondesmør, gjerne en
korg med kake. Man avtalte gjerne dette på forhånd
slik at sendingene varierte en del.
40. Smøret ble tilkruset på et fat.
41. Ikke skikk i Ådal.
42. Sending.
43. På storgårder: En av tjenestefolkene. På mindre
steder Husmora.
44. Ikke fest, men sendingsfolkene fikk traktering
på Sendingskvellen.
45. Nei
46. Kokke.
47. Slutt for ca 30 år siden i Ådal.
48. Ja i mange tilfeller, men det praktiseres gjerne
også at brudens far gjør festen hjemme.
49. Ja også dette forekommer.
50. Brylupsgaver blir aligevel sendt til bruderparet.
51. Nei. kun når det er sølvbrylup, gullbrylup. o. s. v.
52. I gammel tid sendte man ut kort til dem som
skulle være med.

53. Begravelsen fandt sted på ettermiddagen.
Man fik da middag i sørgehuset, og senre kaffe.
Oppbrud gjerne tidlig på kvellen.
54. Man skulle sitte ved en langbord, så sandt dette var muligt.
55. Nei.
56. Nei.
57. Det var almindelig i gammel tid å holle gravølet i hjemmet. Var pladsen liten, så sørget man for at det ble mindre med gjester.
58. Gjerne dagen i forveien.
59. Nei. Vites ikke.
60. Nei, men sendingsfolkene fik traktemang.
61. Nei.
62. I de seneste 20 år har man gjerne gått over til å holle gravølgjestebudene på Gjestgiveriene.
63. I eldre tid var det vannlig at man "turet" etter at maten var forteret. festingen fortsatte gjerne den følgende dag.
64. Nei
65. Først middag, og så kaffe.
66. Nei, kun en likkør til kaffen.
67. Ja , det er ganske almindelig i vår tid.
68. En meget gammel skikk i Ådal. ~~XXXXXXX~~
69. For ca 40 år siden. I vår tid benyttes gjerne følgende tekst i dødsannonsene: Den som vil vise avdøde den ære, og oss den glede. er hjertlig velkommen. o.s.v.
70. Nei.
71. Ja mange feierer morsdagen, dette tok til for ca 25 a 30 år siden.
72. Nei.
73. Til Morsdagen bakes gjerne serse kaker med inskripsjonen: Gratjuler på..
74. Ja det er meget almindelig at bakerne baker disse Men en flerhet baker også kakene selv.
75. Ved at flere og flere begynte å festligholle denne dag.